

NOTRANJEC

Izhaja vsake soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren pust.

Srbska trgovinska pogodba.

Pred dvema tednoma, ko še ni bilo vprašanje med Avstro-Ogersko in Srbijo končno odločeno, smo vprašali: ali bodo klerikalci, v kojih rokah je ležala odločitev, storili, kar je njih dolžnost do volilca-kmeta. Poročali smo o hudih razporih, ki so bili nastali za hip med nemškimi krščanskimi socijalci. Dr. Lueger sam je moral priti mirit. In zgodilo se je, kar smo pričakovali:

Klerikalna ministra Gessmann in Ebenhoch sta pritrdila trgovinski pogodbi s Srbijo! Ebenhoch je poljedelski minister; on in njegova stranka, h koji je šteti i slovenske klerikalce, so s tem v ljubezni do ministrskega stola izdali kmetске koristi.

Z dnem 1. septembra je stopila pogodba z ministersko naredbo v veljavo. Žalostno, da se je ona „velika moč“, tisti „vpliv“, ki ga imajo po lastnem zatrdilu klerikalci na Dunaju, izkazal tako slabo! Kar je pa smešno pri tem, je dejstvo, da slovenski klerikalci zdaj po shodih trobijo, da bodo pri parlamentarni debati izrazili svoje pomisleke proti srbski pogodbi. Zdaj, ko je pogodba uveljavljena, ne pomaga noben govor več. Le zvonjenje po toči bo, ki se mu bodo vsi smejali. Klerikalci hočejo metati pesek v oči volilcev. Najraje molče, da Slovence obvarujejo blamaže. Volilci, kar je zavednih, pa si dobro zapomnijo, da so klerikalci pripustili, da je stopila v veljavo za kmeta tako škodljiva pogodba. Cena kmetijskih pridelkov je itak tako nizka, da ne izhajamo, in osobito živina se prodaja na pol zastonj. Če se bodo cene še znižale, lahko kmetje po svojih župnikih brzojavno zato izrečejo zahvalo Šušteršiču, Žitniku in Povšetju. Uresničuje se, kar smo pisali pred volitvami: Slovenski kmet, spal boš, kakor si boš postlal!

Politične vesti.

Shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani je krasno uspel. O njega pomenu spregovorimo drugi pot.

Občina Ježica nad Ljubljano je sklenila, da imajo biti vsi napisi na občinskih tablah edino slovenski.

Cesar se je podal v Budimpešto, kjer se vrše razgovori o Bosni in Hrvatski. Glede Bosne se gre, zato, ali se ji da ustavo in kako naj bi se jo priklopilo Avstro-Ogrski. Glede Hrvatske pa se razpravlja o tem, ali se naj skliče hrvatski sabor. Ban Rauch se ga boji kakor vrag križa, zato cesarju prigovarja, naj ne skliče sabora. Kralj bo menda uslišal Raucha!

V Kočevju napadajo Slovence s kamenjem in noži. Zadnjič so jih naskočili zvečer v vlaku. Slovenci Notranjci, vrzite vsakega kočevskega nemčurja kakor psa pred prag, če Vam pride ponujat svojo robo.

Dopisi.

Iz postojnskega okraja. Nikakor se ne moremo sprijazniti z najnovejšo vladno naredbo, da je radi pomanjkanja krme dovoljeno pasti tudi po nasadih za pogozdovanje. In to sedaj, ko se vže prične poljska paša. Vže itak se je le z močnim prizadevanjem ne-previdnemu svetu zabranilo s pašo pokončavati vspeva-joče nasade. S to naredbo se je naredila luknja, ki se bo dala le težko zamašiti. Vsled nje tava sedaj govedina okoli, potlači in izruje dosti in prepovedi so izgubili svojo dosedaj vzvišeno veljavo. Več let bo treba, da se sedaj narejena rana zopet zaceli. Z izgovori bodo nasprotovali ljudje prihodnje leto zopetni prepovedi. Slišalo se bode: „Ako pretečeno leto paša ni škodila, zakaj bi pa letos? In škodljivci, ki ne poznajo nikakoršne občne koristi in katerim je skupen pašnik vedno molzna krava, bodisi za pašo, bodisi za dobitev lesa, postali bodo še bolj pogumni in drzni za svojo navidezno korist in v veliko škodo občnega blagra. Kdor svet in neizobraženega seljaka količkaj pozna, mora si reči, da je to dovoljenje paše po nasadih pravi vlom v razumno gospodarstvo, ki bo komaj nekoliko vkrotenege divjaka zopet na površje spravilo.

Prepričani smo, da bo paši sledilo tudi nabiranje stelje po nasadih. Pomilujemo vže sedaj župane, katere bo vlada potem pritiskala, ko se bode ta greh jel širiti. Vlada si bo prištevala to brezpotrebno milost za veliko zaslugo, župani bodo morali biti pa lečniki, kakor navadno, pa brez potrebnih sredstev.

Črni vrh nad Idrijo. V teku 14 dnij se zopet vrše volitve v občinski odbor; pravi župni prikimovalni odbor. Rok za reklamacije je potekel. Pa čemu reklamacije, ker je volilni imenik tako strogo natančno po klerikalni poštenosti spisan, da večje število davkoplačevalcev nima volilne pravice, ker so iz imenika izpuščeni, dasi je imenik bil sestavljen v davčnem uradu v Idriji po sporočilu gospoda župana in ob istem času, ko je davčni eksekutor dostavljal po občini opominjevalne listke. Eksekutor se ni nikjer zmotil, da bi pozabil komu dostaviti opomin. Sestavljalec imenika je pa moral biti zelo ginjen, ker je pozabil več volilcev v imenik vpisati, obratno je pa neka druga oseba v krilu dvakrat vpisana zaporedoma, najbrž zato, ker je iz tretjega reda. Da ne bode utegnil humoristični „Domoljub“ v svoji domišljavosti prinašati v javnost, da smo zaupniki proste kmečke stranke nemarni, da ne skrbimo ob pravem času za svoje pristaše, zato povemo že danes, da smo ob pravem času take nerednosti vidili v imeniku, ter se prav od srca smejali, ker

smo videli, kako so se s tem izdali, da so v nevarnosti za svoje klerikalno gospodstvo. Pozivljemo vse svoje somišljenike, kojim je mir v soseski pri srcu, da naj ostanejo na dan volitve pri svojem delu doma, ni treba da bi se s tem kaka nova jeza ali sovraštvo delalo med nami. Kajti oni, kateri tavajo za našim nasprotnikom, so le pomilovanja vredni ljudje, ker ne morejo reči, da volijo po svojem prepričanju; šli bodo le to potrdit, kar se je že v farovžu zvalilo, potem govora ni, da je tak občinski odbor zastopnik občine. Z lahkim srcem jim lahko privoščimo to, kar želijo, mi smo v trdnem prepričanju, da bode ta cvetka v kratkem brez sadu odcvetla, njene korenine so gnile in njen duh je smrdeč, na njenem listju se že poznajo pege kužne bolezni. Zato pa povemo, da se ne vojskujemo tam kjer treba ni, klerikalno gospodstvo bode samo brez vojske prešlo. Tak občinski odbor tudi ne more brez posebnega dovoljenja davkoplačevalcev kaj posebnega storiti, imamo lep zgled v Idriji, kaj posamezni davkoplačevalci premorejo.

Iz Zavraca pri Idriji. Kakor čujemo, je naša šolska zadeva vendar enkrat rešena. Šole torej ne bomo smeli zidati in triletni trud stavbinega odseka se je razpršil v nič. Naš neumorno delavni, za naprepek in blagor svojih volivcev vneti Joža Gostinčar je nekako tako modroval: „V Zavracu bi liberalci radi zidali šolo

Listek.

V tihem slovesu.

Spisal Viljem Mazi.

Sestra Doroteja je prinesla študentoma kosilo, potem pa pokleknila na pručico, pred stensko razpelo.

Študenta sta se dregala z nogami in nevoljno pomеžikovala; očividno je bilo, da jima kosilo ne diši. Posebno se je silil Polde. Leno je nosil žlico v usta in samo pokušal. Tinetu je skoro naglas uhajal smeh, ko je opazoval izbirčnega tovariša. Polde je mrmral in klel napol glasno. Kesal se je, da ni ostal raje doma in drugi dan bi se bil že kako izgovoril. Ni šlo prek ust in ni šlo, skledica je bila vedno enako polna.

„Veliki petek je“, mu je šepnil nagajivi Tine. „Pomisli, da sva v samostanu in da je danes post.“

„Če je tako,“ je tiho odvrnil Polde, „postiva se v pravem pomenu besede!“

Tine je sunil skledico in jo porinil na sredo mize.

„Prav praviš. Postiti se morava, kakor človek, ki mu ne diši, ali ki nima.“

Tovariš je nevoljno porinil žlico po zamazanem prtju in pričela sta nato zvečiti suh samostanski kruh.

Sestra Doroteja je še vedno klečala pred razpelom; molila je, ali je mislila v davno pretekle dni.

Dvignila je oči in zapazila, da pojema luč v rdečem kozarcu. Vstala je, in šla iskat olja.

„Objokane oči ima,“ je dejal Tine, ko je zaprla vrata za sabo.

„Čemu neki?“ ugiba Polde.

„Nemara so jo presunile Kristove rane do solz,“ se pošali tovariš.

„Ne sodi tako hudomušno! Meni se dozdeva nekaj drugega... Tako topel obrazek, tako globoke, željne oči! Čemu bi lagal in čemu tajil... zelo mi ugaja ta ženska. In da bi ne bila samostanska sestra...“

„Oženil bi jo, prismodež, kajneda?“

„Ti še ne razumeš dosti življenja. Ne morem ti reči, da si hudoben, toda naiven si, silno naiven. Ni bedasto, če mislim tako daleč. Ali ni res lepa ženska? Njen obraz in njena postava!“

Ampak druge dni so bile tako tople njene ustne in tako mehko in nedolžno so sijale njene oči — — —“

„Že spet fantaziraš, kakor vselej, kadar si lačen. Kdo ve, če ti ne zdenejo rodoljubi nazadnje še primka: lačni poet. Potem pa boš nosil ta pečat ljudem v zasmeh, sebi v nepriliko. Manjka se v mestu deklic brhkkih in imovitih... No, ampak ti si danes lačen in zato sanjariš; ne zamerim ti torej. Rad ti priznam, da je mikaven njen obraz in stas. Tako daleč gre moje mnenje in ne mislim več naprej.“

Čudni ste, poetje. Sanjarite o duši, o toplih pogledih, o sentimentalnih in melanholičnih obrazih in ne vem o čem še. In kaj imate od vsega tega? — kup nepotrebnega vzdihovanja. Prav je, da vas tepe živ-

in so tudi že pripravili material, pa dovoljenja za zidanje še nimajo. Dobro! Tam pa imam nekaj svojih volivcev, ki so proti šoli. Čisto prav in popolnoma v mojem duhu in v onemu mojih tovarišev! Zdaj pa je liberalni stavbini odsek prosil nekega odličnega naprednega poslanca, naj bi v tej zadevi posredoval, da bi prišlo prej do rešitve. (Tu zavpije Gostinčarjeva vest: Ker s teboj ni nič, Joža! Joža pa jo tolaži: Molči, da naju kdo ne sliši!) No, nekaj pa že lahko napravim: Šel bom k Šukljetu in Lampetu in bom rekel, naj vržeta zavraške šolske akte v koš, ker velika je nevarnost, kajti šole rasto po deželi kakor gobe po dežju, jima bom rekel, in pazljivi moramo biti, da jih kdo celo v gorske vasi ne zanese. Dobro!“ In brrr... pa jo je vdaril Joško čez trg, tja v dvorec, in je povedal, kakor je mislil in se je izvršilo, kar je želel naš plemeniti Joža. Pravijo, da želi Joža, da bi se kmalu dvigalo lepo župnišče na onem prostoru, ki ga je občina kupila, da bi se na njem zidala šola. Toda, kdo bi zameril pobožni želji blagega Jožeta? Resnica je, da bomo prodajali za zavraško šolo pripravljeni material, letos, v dvajsetem stoletju. In takrat bo najbrže prišel Joža v Zavrac. Zastave mu bodo vihrale s streh v pozdrav in v znak velike hvaležnosti, ki jo gojimo Zavračani do svojega dobrotnika. In ko bo sluga zavpil: Petsto kron, kdo da več? Takrat bo vstal Joža, stopil na stol, ali pa kar na mizo, se

odkril in solznih oči pričel: „Dragi moji volilci! Ko sem bil pri Vas, še predno sem bil poslanec, kajne, takrat sem Vam bil marsikaj obljubil. In rečem Vam, bil sem mož-beseda, izpolnil sem vse! Glejte moji dragi, vsak dan zaslužim dvajset kronc, ko pohajkujem po Ljubljani, ali pa zletim včasih k zvestim svojim volilcem pobarat to in ono. In predno smo zapustili poslanci svojo zbornico in odšli domov, so nas vprašali, če hočemo tudi za čas počitnic plače. In glejte, glasoval sem za to, ker to so važne koristi. Zdaj sem pa povzročil, da Vam ne bo treba zidati šole; deloval bom na to, da boste namesto nje zgradili lepo župnišče, kjer me boste sprejemali, kadar Vas s svojim prihodom zopet počastim, v večjo svojo korist. In glejte, volilci moji, ta čin, da sem preprečil Vašo šolo, ker so jo liberalci hoteli imeti, Vi pa ne, zvesti moji, ker veste, da šol ni potreba, ta čin pravim, sem vzela iz svojega življenja. Ko sem namreč še pred par leti hodil po Ljubljani z brezovo metlo, sem večkrat opazil kakega pajka, ki je predel svojo mrežo, da bi, hudobnež! lovil muhe. Pa sem rekel: čakaj spaka, ne boš! In plosk z metlo, pa je bil ves njegov načrt uničen. Ah, dragi moji, to so bili lepi časi! (Debela solza mu priteče po licu). Dragi moji, to je lepa prilika, da boste umeli, kako sem podrl Vašo šolo, še predno ste jo sezidali. To, ljubi moji, sem Vam povedal v večjo čast svojo.“ Nekako

ljenje, čemu ste se sprli z njim! — Pa meni očitaš, da ne razumem življenja.

Zdaj sem lačen kakor ti, ampak lačen ne ostanem, četudi je veliki petek. Popoldne me obišče teta — in post bo pri kraju. Kdor ima dosti, ta se ne posti...

Morda me že čaka teta na stanovanju. Sporočila mi je, da pride kmalu po kosilu. Nazdravje torej! Pridi zvečev k „Lipi“!

„Mogoče pridem,“ se je odzval Polde skoro užaljen, ko je odhajal lahkomišelni tovariš skozi vrata.

In ko je bil sam, podprl je glavo s komolci in zatisnil oči.

V sobi je bil mir, skrivnosten samostanski mir, le enakomerni takt stenske ure ga je hotel kaliti. Pred razpelom je utripala luč in so trepetale nejasne sence po stropu in po razpelu. Kakor bi mrlo življenje in ječalo v bolestnih vzdihih. To je bila skrivnost velikega petka...

„Čudno preproste so bile te besede. Niso prišle iz spoznanja, ampak iz vsakdanjosti... Zakaj bi se hudoval nanj? Saj me menda ni nameraval žaliti? Govoril je besede, kakor so mu prišle na jezik.“ Tako je govorilo v Poldetovi duši in je govorilo še naprej...

„Dolgo je ni nazaj. Kam je neki šla revica?... Smili se mi, kaj bi jo obsojal! Neprijazni dnevi so menda za njo, Bog ve, kako neprijazni? Nekoč je legla žalost v srce in tiha boleost in prikrito gorje sta jo zanesli med te zidove... Koprnenje je vstalo, koprnenje po miru in ali ga je našla? Ko bi vrnil spomin,

ko bi se poslovil od duše vsaj pred samostanskimi vrati! — Tako pa se odpro spet stare rane, ko se vzdrami in pokoja ni ne to, ne onkraj zida...

V prsah mora ostati, kar se porodi v njih boleosti, taka je zapoved ozkosrčnih ljudi. Tujega gorja se ogibljejo, kakor berača...

Oči prosijo med temi sivimi stenami tolažbe in solze usmiljenja. Pa pade v dušo spet odmev, proseč in ihteč, kakor je bil vzdih...

Revica, kako bi te rad poslušal, kako bi ti dal rad utehe; vse, vse bi storil zate!...

Čudno preprosto je govoril Tine. Tako sebični so tudi drugi ljudje in zato jih niso vesele oči..."

* * *

Sestra Doroteja je prišla nazaj, prinesla je olja in ga prilila v rdeč kozarec pred razpelom.

Hotela je nato pospraviti po mizi...

Polde je še vedno zakrival obraz z rokami in v njegovu duši je še govorilo...

„Ali ste bolni?“

Vzdramila ga je s tem vprašanjem in pogledal je v njene objokane oči.

„Ne, ampak... truden sem, je odgovoril skoro jecljaje in na ustnih se je videlo, da je hotel še naprej...

„Danes greste gotovo kaj v cerkev. Molite tudi zame!“

„Za vas?“

„Ali se me boste spomnili v molitvi?“

s tem bo prodaja apna, strehe, zemljišča . . . zaključena. Veter bo zapihljal, zastave bodo plapolale. Živel Gostinčar!

Iz Št. Petra. Tukajšnja čitalnica je priredila dne 8. t. m. v gostilni pri „Zvezdi“ občinstvu prijeten zabavni večer s komičnim prizorom „Pred sodnikom“ in igro „Kmet in fotograf“, s spetjem in šaljivo pošto. Sodelovali so tukajšnji gospodje dijaki, ki so se pokazali kot izvežbani diletanti. Ugajalo je izborno petje dobro izvežbanega pevskega zboru iz Kala, katerega je ta večer dirigiral g. Maks Kalan, učit. kandidat. Veselica je bila nepričakovano dobro obiskana. Nabralo se je pri tem zabavnem večeru 50 K, kateri znesek se porabi v korist ljudske knjižnice in v korist družbi sv. Cirila in Metoda. Čitalnični odbor izreka gospodom dijakom, pevskega zboru na Kalu in tukajšnjim gospodičnam za prijazno sodelovanje najiskrenejšo zahvalo.

Domače vesti.

Slovanski časnikarji so došli v četrtek dne 10. t. m. z poštanim vlakom v Postojno. Na kolodvoru jih je pozdravil g. župan ter so jih pričakovala vsa narodna društva postojnska. Trg je bil ves v zastavah. V jami na plesišču je zapel mešani zbor krasni „Nazaj v planinski raj“, ter moški zbor „Slovansko pesem“ in „Morje adrijansko“, dalje je zapel mešani zbor več na-

rodnih pesmic kakor: Luna sije, Je pa davi slanica padla itd. Jamska komisija pa je goste na plesišču pogostila z mrzlimi jedili in izborno kapljico. Sprejem je bil povsem sijajen in presrčen kakoršen pač gre takim odličnim slovanskim gostom, ki naj bi še nadalje širili po slovanskem svetu krasoto in naravne čude naše slovenske domovine.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Paternost Jože izročil 2 K za vkladarino palice, vesela družba v gostilni Ambrožič nabrala 1 K 50 v, br. Gojmir Demšar 1 K 80 v, br. Jaka Smrdelj izročil 11 K, ki jih je nabral g. Štefan Štekar, trgovec v Ajdovščini povodom sokolskega izleta med brati Sokoli. Živeli zavedni darovalci in nabiralci, ki naj bi našli prav pogosto obilo posnemalcev. Na zdar!

V Strmci pri Postojni je umrl dne 28. avgusta t. l. gosp. Ivan Jež, posestnik in trgovec. Bil je dolgo let postojnski občinski odbornik. Mož je bil ves čas svojega življenja iskren pristaš napredne stranke in vzor rodoljuba. Lahka mu zemljica!

Družbi sv. Cirila in Metoda je podaril Fran Vidrih, posestnik v Begunjah pri Cerknici 20 K mesto venca na grob nedavno umrlega g. Ivana Ježa.

Podružnici sv. Cirila in Metoda v Vipavi je podarila gospa Karolina Mayer 15 kron, mesto venca svojemu pokojnemu bratu Viktor Dolencu.

Tako otročje se je zdelo Poldetu to vprašanje. Dolg odgovor je bil na njegovih ustnih in vendar ni mogel odgovoriti, ker si ni upal pričeti . . . Govoril bi bil, kar je šepetala malo prej njegova mehka duša — o tolažbi, o usmiljenju — in bi ne nehal — — —

Drhtele so njene ustne in so se krčile, kakor bi priklopelo gorje do njih in bi se hotelo razliti v veliko morje. Pa ni smela, ni mogla, ker je zapoved, da ne sme boleost prek ust. . . .

„Čemu bi se Vas spomnil ravno v cerkvi in ravno danes? Čudna se mi zdi vaša prošnja, sestra Doroteja in . . . zakaj naj molim za vas, povejte mi!“

„Kaj vprašujete, moj Bog; odgovora . . . ne smem, ne morem . . . dati. Pomislite, samostanska sestra sem . . . in če bi kdo čul? — — —“

V trepetu je govorila te besede in bala se je . . . tresle so se roke in ustne.

„Pa mi povejte, zakaj so objokane vaše oči, zakaj so vam tako motna lica? —“

„Gospod Leopold, na pol pozabljena so ta vprašanja. Tako vpraša mehka, čuteča duša zunaj v svetu in tu je zapoved, moj Bog, zapoved . . . Ne smem!“

„Vse vem, vse se mi zdi, sestra Doroteja . . . Tujca sva in znanca, prijatelja po duši . . . Vem, da je zapoved med temi stenami, da ne sme boleost prek jezika, toda ne bo se oskrnil ta kraj, če mi poveste . . . Kdo je dal zapoved? Bog ne — Le glejte ga, ali ne deli mir s križa, ali ne mrje za greh? Kdo je dal za-

poved, da ne sme boleost iz duše? — Bog ne! In koga se potem bojite v tej samoti, mar mene?

Dajte mi roko!“

„Gospod Leopold!“

Odprla je usta, kakor bi hotelo hipno butniti prek njih tisto silno morje žalostnih dni, pa jih je spet zaprla. Čudno so se ji svetile oči in so zrle v Poldetove, kakor bi zagledale v njih rešenika, ali vsaj tolažnika.

„Gospod Leopold. Do danes vas nisem poznala. Pohlevno sem vam odzdravila vedno in nič drugega naju ni vezalo na videz. In danes . . . povejte, ali ste moj tolažnik, ali mi res prinašate utehe? —“

„Čudno je, da morajo biti tako natanko merjene in štete najine besede. Glejte, moja duša je kakor ogledalo vaše, razumem vas na ustnih, na očeh . . . Tu imate roko v zaupanje, dajte mi vašo!“

„Mojo roko . . . zakaj? kaj ji boste?“

„Nikar se ne bojte, sestra Doroteja! Kakor bi sred noči iz groba v grob legel daven spomin, da ga nihče ne opazi, živele bodo v meni vaše besede. Ne bojte se, da bi pljusknila kdaj prek ust, ker jih bom shranil globoko doli v dušo . . . Govorite brez skrbi! Dajte mi to nežno ročico!“

„Kako sem vesela vaših toplih in odkritosrčnih besed!“ je vzkliknila skoro na glas in mu podala roko. Polde jo je krčevito stisnil k svojim ustom in poljubil bi jo bil, da mu je ni v hipu odtegnila.

(Dalje prihodnjič.)

Razstava „Otrok“. Slovensko žensko društvo v Ljubljani se je zopet odlikovalo. Razstava „Otrok“ je uspela: zanimiva, poučna in lepa je. Društvo si bo s to razstavo steklo zasluge, če bodo le Slovenke in Slovenci v velikem številu uporabili ugodno priliko, da se v razstavi in iz knjige „Otrok“, katero je izdalo društvo tem povodom, pouče o otroku. Posebno opozarjamo nanjo očete in matere z Notranjskega, da ne zamude ugodne prilike, ko spremijo začetkom šolskega leta deco v Ljubljano.

Vinsko trgategv v prid Sokolskega doma v Postojni, priredi klub „Pipčarjev“ v nedeljo dne 4. vinotoka v veliki dvorani „Narodnega hotela“ v Postojni. P. n. tržane in sl. občinstvo opozarjamo na to prireditve, katera bode res nekaj novega v Postojni. Manjkalo ne bode tudi lepih šaljivih dvospevov in zabavnih komičnih prizorov. Torej 4. vinotoka vsi na trgategv!

Odvetniški izpit je izvršil dne 5. t. m. pri višjem deželnem sodišču v Gradcu z odlično dobrim uspehom g. dr. Anton Švigelj, bivši koncipijent ljubljanskih odvetnikov gg. dr. D. Majarona in dr. J. Furlana. — Novi odvetnik otvori svojo pisarno dne 14. t. m. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 22 v prejšnjih prostorih „Zadružne zveze“.

Poročil se je 3. t. m. v Ljubljani gospod Josip Trčelj, gostilničar in vinski trgovec na Vrhpolju pri Vipavi z gospo Ivano Kete.

Trgategv se je ta teden uže pričela na Vipavskem. Pridelalo se je toliko grozdja, da niti stari ljudje ne pomnijo tako bogatega pridelka. Cena grozdju je 16 h *kg*, vinskemu moštu pa 24 K do 26 K.

Vinska kupčija na Vipavskem bila je v poslednjem času precej živahna, odprodalo se je skoraj vse staro vino po primernih cenah.

Kmetsko-napredna zmaga. Pri občinskih volitvah na Ustju pri Vipavi zmagala je narodno-napredna stranka v vseh treh razredih. Vsi napor nazadnjaških klerikalcev so ostali brezuspešni. Slava in čast zavednim volilcem! Pogubonosnemu klerikalizmu na Vipavskem se majajo tla, ker ljudstvo vedno bolj in bolj spoznava, da klerikalci skrbijo le za svoj žep, ne pa za kmetske koristi.

Na Planini pri Vipavi postajajo fanatizirani klerikalci vedno bolj surovi. Mirne ljudi napadajo po noči s kamni. Ali je takšna katoliška vzgoja? Pred kratkim pa je celo neko klerikalno živinče v stanovanju napadlo našega preljubljenega nadučitelja. Zadevo ima v rokah sodišče v Vipavi in upamo, da krivcu ne odide zaslužena kazen.

Gozdni odsek na Planini pri Vipavi je pri zadnji volitvi prišel v roke naprednjakov, kar silno jezi naše nezavedne klerikalce. Tudi naš modri očka župan se trese za županski stolček, katerega mu bode pri prihodnjih občinskih volitvah spodnesla splošna nejevolja tukajšnjih občanov. Geslo planinskih volilcev je, da nam v prihodnje sedanji klerikalni župan, županil ne bo!

Vipavski dekan č. g. Andrej Lavrič bivši kurat na Gočah nastopil je svojo službo v Vipavi dne 4. t. m.

Prva vipavska vinorejska zadruga bode letos veliko grozdja nakupila, da s tem reši kmete, ki nimajo posode, da bi spravili letošnji vinski pridelek.

Umrla je dne 5. septembra t. l. gospa Marija Božič, v 70. letu starosti, soproga g. nadučitelja v pok. Leopolda Božiča v Žireh. Naj v miru počiva!

Utonil je 1. t. m. dveletni Jakob Geržina, mlinarjev sin iz Zagona (sodnijski okraj Postojna) v Nanošci poleg mlina svojega očeta.

Klerikalni javni shod v Logu pri Vipavi dne 6. t. m. je bil silno slabo obiskan. To je pač dokaz, da je ljudstvo pričelo spoznavati klerikalne sleparje, ki skrbijo le za svoje žepe, ne pa za ljudske koristi.

Viktor Pangerc, morilec vipavskega dekana Matija Erjavca pred porotniki. V pondeljek je stal Viktor Pangerc pred porotniki. Velika množica radovednežev je že celo uro pred začetkom nestrpno pričakovala, da bi prišel vratar in odprl porotno dvorano. Naenkrat bila je natlačeno polna. Kako bo zagovarjal svoj čin, kaj poreko priče, kakšen je zločinec, to je skrbelo vse navzoče. Kar se vrata odpro in prikaže se obtoženec ob strani mu stražnik. Grozen prizor! Nehote se je še onim, ki so ga najbolj obsojali, zasmilil. Bled kakor smrt, suh, vdrte oči, plašen pogled — kakor jetičnik par tednov pred smrtjo, tak je stal pred nami. Sedel je na obtožno klop. Nekaka groza je obšla vse. — Pred seboj je imel pljuvalnik in neprenehoma pokašljeval in pljuval. Četudi je bil miren, vendar je spoznal natančen opazovalec, da je ta brezbriznost le navidezna, da strah, znabiti kes, predvsem pa bojazen pred smrtjo muči njegovo dušo. 12 porotnikov — 12 sodnikov prihaja. V rokah teh leži življenje in smrt morilca. In že je tudi porotni senat tu. Prebere se obtožnica, nakar se začne obtoženec zagovarjati. Priznal je svoj čin, vendar je tajil, da bi prišel namenoma k dekani in, da je prinesel kamen s seboj. Prišel je, tako je pripovedoval, bolan, brez službe prosit duhovnika male denarne podpore, ta pa mesto, da bi ga tolažil, mu pomagal, če že ne z dejanjem vsaj z besedo, napadel ga je ves razjarjen z lumpom, barabo, pustolovcem! Tedaj pa je bolnemu Viktorju Pangercu zavrela kri, pograbi kamen in ga zalučil v glavo dekani, tako, da ta omedli. Divja strast se ga loti in, ko zagleda na mizi škarje, zasadi mu jih v vrat. Ni si bil še svest svojega dejanja, ko zapazi na pisalni mizi denar — pograbi ga in zbeži. Tako je zagovarjal obtoženec svoj čin. Na mizi pred obtožno klopjo pa so se nahajale škarje, kamen, sploh vse orodje, katerega se je posluževal, kakor v opomin storilcu. Nato so se priče zaprisegle — sorodniki pa so se odpovedali pričevanju. Priča za pričo je bila zaslišana — a niti ena ni govorila v korist morilca. Ko so bile priče že vse izpovedale, priznal je tudi obtoženec, da je prinesel kamen s seboj — in s tem

priznal, da je bila njegova prejšnja izpoved izmišljotina. — S tem je bilo dopoldansko zasedanje zaključeno. Tudi popoldanska obravnava je bila tako dobro obiskana kot dopoldanska. Zasedanje je otvoril predsednik porotnega senata, dvorni svetnik Jožef Pajk, ki je podal besedo državnemu pravdniku Francu Trencu. Ta je v kratkih, besedah očrtal ves položaj, orisal vse kar govori za zločin in vzpodbujal porotnike, naj, ne oziraje se na obtoženčevo zdravstveno stanje, pravično sodijo. Zagovornik Vencajz pa je le dejal, da nima k izjavi državnega pravdnika nič pripomniti, da ne more nikakor zagovarjati ta zavrati in roparski umor. In zopet poprime za besedo predsednik porotnega senata Jožef Pajk. Opominja porotnike na svečanost trenutka, naj sodijo po svoji vesti — pravično. Porotniki in porotni senat zapuste dvorano. Smrtna tišina zavлада v vsej dvorani. Bo li na smrt obsojen? Koliko let dobi? Se bo li eden porotnik našel, ki poreče dobro besedo zanj? Sodniki se vrnejo — resni so njih obrazi. In vzdigne se prednik porotnikov in izpove, da se je obtoženca enoglasno krivega spoznalo in, da je obsojen na smrt na vešala. Morilec niti z očesom ni trenil, ko je začul smrtno obsodbo. Občinstvo se je razšlo in marsikdo je začutil v srcu usmiljenje za nesrečnega človeka.

„Arhimandridova oporoka“. — Nadaljevanje tega našega romana prihodnjič.

Narodno gospodarstvo.

Regulacija voda na Kranjskem. V poslanski zbornici bodo predloženi sledeči nasveti: 1. Vlada se pozivlja, naj odredi, da se izdelajo po izvedencih natančni podrobni načrti za izsuševanje in melioracijo tal ter izkoriščanje vodnih sil v dolinah na Notranjskem. 2. Vlada se pozivlja, da kraškemu svetu primerno uredi hidrografična in hidrološki dela, ter se pri teh načrtih tudi ozira na uporabo voda v gospodarske namene.

Nova podjetja. Leto 1907 je bilo leto podjetij. V poročilu obrtnih nadzornikov beremo, da so lani ustanovili 338 tovarn, 42 velikih kamnolomov, 42 strojnih opekarn, 101 žag, 63 električnih central, 3 plinarne in 2 izdelovalnici za acetilen. Nove trgovske pogodbe so dale industrijalcem pogum in podjetnost. Nasveti obrtnih nadzornikov so se povsod uvaževali. Poslopja so v zdravstvenem oziru popolna in prostor za delo tako urejen, da se bodo lahko preprečile nezgode. Z malimi izjemami se je upoštevala povsod skrb za blagor delavcev.

Češka akcijska pivovarna v Budějovicah je plemenita podpirateljica naše družbe sv. C. in M. Od vsakega hektolitra, prodanega na Kranjskem, ji daje 20 v. Dosedaj je prodala v Postojni 245 hl, na Bledu 41, v Boh. Bistrici 82, v Idriji 65, v Kamniku 45, v Kranju 7½, v Logatcu 45, v Velikih Laščah 50, v Ljubljani 120, v Radovljici 130, v Novem mestu 12½, v Ribnici 4 hl, skupaj 847 hl in dala družbi 169 K 40 v. Razen naštetih krajev nima ta izborna pivovarna na Kranjskem

nikjer odjemalcev. Pripomniti treba, da Nemci na vsomoč bojkotirajo „Češko akcijsko pivovarno v Budějovicah“. Zlasti si prizadevajo, da bi ji odtegnili številne dunajske odjemalce. Naša dolžnost je, da priporočimo najtopleje vsem narodnim gostilničarjem izvrstno pivo „Češke akcijske pivovarne v Budějovicah“. Žal, da se v Ljubljani in okolici širi in priporoča pivo nemške budejeviške meščanske pivovarne. Kdor to naroča, podpira najhujše češke in naše narodne nasprotnike. Torej pozor! Ne piva iz nemške „meščanske pivovarne v Budejovicah“, nego pivo iz „Češke akcijske pivovarne v Budějovicah“!

Koristni ptiči. Neki prirodoslovec je opazoval siničeje gnezdo z mladiči in je videl sledeče: samec in samica sta prišla v eni uri 23 krat in sta vsakokrat prinesla 5 do 6 majhnih zelenih gosenic. Če preračunamo število za en dan, znaša to 1104 gosenice. Lahko si zračunamo, koliko koristi en parček, predno so mladiči godni.

Po svetu.

80 rojstni dan Tolstega. Po širnem svetu praznujejo rojstni dan velikega slovanskega apostola. Ginjeni slave številni oboževalci častitljivega starčka, a njegovi sovražniki tudi sedaj ne mirujejo, ostro je prepovedano ruskim časnikom pisati o političnem pomenu njegovih mislij, ki so tako silne, da rušijo temelje na kojih je zidana sodobna družba in država. Njegov uk se glasi: „Ne naprej po poti takozvanega napredka, po poti znanosti in tehniškega izpopolnjevanja, ampak nazaj k evangeliju, k preprostemu življenju galilejskih ribičev in prvih kristjanov“.

Prva žrtev prepovedi goldinarske vrednosti. Konfekcionar Lazar Kenigstajn v Moravski Ostravi je bil zatožen pri glavarstvu, da se poslužuje v svojih izložnih oknih poleg kronske vrednosti tudi še goldinarske. Glavarstvo ga je obsodilo na 5 K globe. Torej proč z goldinarsko vrednostjo!

Jabolka niso le zdrava temveč tudi redilna. Posebno dobra so za prebavo. Jako priporočljivo je uživati jabolka po kosilu, posebno predno gremo spat. Jabolčne kisline vplivajo ugodno na človeško telo. Za ljudi razburljive narave je uživanje jabolka jako zdravo. Ker imajo mnogo fosfora v sebi, hranijo možgane in poživljajo jetra.

Ženski ognjegasci. Živimo v času ženske emancipacije. Kar je mož, postane lahko žena, saj imajo žene iste zmožnosti in pravice na spopolnevanje, tako pravijo. In res, imamo že ženske uradnice, zdravnice, advokatinje itd. Pred kratkim se je ustanovila v Kijevu ženska požarna bramba. V tem velikem ruskem mestu, nahaja se namreč dekliška gimnazija, v katero zahajajo ruske plemkinje; gimnazija je pod nadzorstvom ruske carice. V tem zavodu se dekleta izvežbujejo tudi za ognjegasilke. Vsak teden imajo gasilne vaje, katerim prisostvujejo vse gojenke. Njih obleke so slične onim

moških ognjegascsev; nosijo namreč hlače, škornje, čelade in usnjate pasove. Te vaje pripomorejo jim k zdravju in gibčnosti. Veselje je opazovati ta dekleta, kako pripravno se gibajo, kako plezajo po lestvah in se poslužujejo brizgalnic. Nobenega napora se ne boje, najtežjega dela se ne vstrašijo.

Zvita ciganka. Pred kratkim prišla je neka ciganka k premožni Parižanki in jo naprosila milodarov. Gospa se je usmilila reve, ter segla v žep po denarnico. Medtem, ko ji je hotela odšteti par novčičev, spustila je prebrisana ciganka dve kači, da je gospa prestrašena zbežala in pri tem spustila denarnico na tla. Ciganka pa je hitro pobrala mošnjiček in ušla.

Gozdni velikan — cerkev. V Santa Rosi v Kaliforniji se nahaja cerkev, ki je sezidana iz enega samega drevesa. Nikakor pa ne smete misliti, da je cerkev majhna, nasprotno: glavni del cerkve je 27 m dolg, 13 m širok, poleg tega sta še 2 stranska prostora, 2 veliki dvorani. V večjem je prostora za 400, v manjšem za 90 oseb. K cerkvi spada še pastorjevo stanovanje. V celej stavbi ni stvari, ki bi ne bila izdelana iz lesa istega drevesa velikana, in še preostajalo je lesa. Učenjaki, ki so si ogledali ta čudotvor, trde, da mora biti drevo najmanj 2600 let staro.

Kako Abesinke negujejo polt. Tudi lepe rujave Abesinke hrepene po lepoti. Za višek elegancie smatrajo menjavo polti in sicer ne samo po obrazu temveč po vsem telesu. Polt naj postane svitlejša. Skoro vsaka mladoporočena gospa hoče spremeniti barvo polti; da to doseže pa mora marsikaj pretrpeti. Tri mesece mora bivati v majhnem šotoru, ki je preprežen s črnimi volnenimi preprogami in ima le eno tako majhno okence, da zamore lepa Abesinka komaj z glavo na svetlo, in to le kadar zauživa hrano. Pod šotorom pa gore vsakovrstna žlahtna zelišča.

32 let spala. Pred kratkem se je zbudila v Stokholmu Karolina Karlstater iz 32letnega spanja. Med tem časom je neprenehoma spala, le malo hrane je zavžila (seveda so jo pitali), hrano so ji dajali s pomočjo posebne cevi. Ko je bila zaspala, dopolnila je šele 13 leto in se ravnokar pripravljala za birmo; zbudila pa se je kot 45letna žena in sedaj nadaljuje svoje učenje.

Najbogatejše mesto Nemčije je pač Šarlotenburg. V njem se namreč nahaja 283 milijonarjev in 3888 prebivalcev, kojih premoženje znaša čez 100.000 mark.

Maščevanje zobozdravnika. V Parizu biva znamenit zobozdravnik, ki je strasten nabiralec starega denarja. V čakalnici ima omaro, v kateri ima shranjen denar. Pred kratkim prišel je neki gospod k njemu — a ker je imel zobozdravnik ravno mnogo dela, moral ga je v čakalnici čakati. Bil je sam v sobi in je ogledoval raznovrstne novce; kar opazi, da je omara odprta. Porabi lepo priliko in si prisvoji nekaj denarja. Komaj je ukradeno utaknil v žep, že ga je zobozdravnik pozval k sebi. Bolnik mu pokaže kateri zob ga boli a med tem zažvenketajo novci v njegovem žepu. V

tem hipu je zobozdravnik spoznal ves položaj in svojemu služabniku na tihem naročil, naj gre po stražnika. On pa je mirno izdiral bolniku zobe; ko je stražnik prišel, izdrl mu je bil že bolnega in tri zdrave zobe. Tako se je maščeval zobozdravnik nad predrznim tatom.

Angeljce je delala vdova Pirš na Litvanskem. Umorila je veliko število otrok. Jemala je nezakonske otroke bolj imovitih mater v izrejo ter zahtevala plačo za tri leta vnaprej. Čez malo časa so otroci umrli, največkrat na črevesnih boleznih. Dognalo se je z obdukcijo, da je dajala otrokom različne predmete, katere so požrli in kateri so povzročili njih smrt.

Pevsko tekmovanje v Elberfeldu. Nemško pevsko društvo „Edinost“ je vprizorilo pevsko tekmovanje. Ko so razdeljevali dobitke, je mislil pevec Milhajmar, da je ogoljfan. Planil je na gospoda, ki mu je hotel izročiti dobitke in ga na mestu pohodil in umoril.

Zaklad predsednika Krigerja. Za časa burske vojske se je potopil v južni Afriki transportni parnik Doroteja, na katerem je bilo neki vse premoženje predsednika Krigerja. Kapitan Gardner je s pomočjo potapljačev našel mesto, kjer se je bil parnik potopil in dognal, da so bili v parniku res zakladi, toda najbrž ne Krigerjevi, ampak drugih bogatašev, ki so hoteli za časa vojske razpečati zlato v Evropi. Zaklad je iz samih zlatih drogov ali palic in je vreden 11 milijonov funtov šterlingov. Spravljen je v železnih zabojih, katere obdaja debela plast cementa, ki je zaradi vpliva morske vode postal trji kot kamen. Potapljač Kramer je z dinamitom razstrelil nekoliko tega cementa in prinesel koščke na površino.

103 leta star je Bogomir Apelt v Citavu na Saškem. Mož je iz rodbine, koje člani dolgo žive. Apelt ne kadi in tudi malo pije. Ko je bil 10 let star, ga je zadela kap, tako da delj časa ni mogel rabiti obeh nog. L. 1829 se je oženil, žena mu je umrla po 55 letnem zakonu. Vseh 7 saških kraljev je videl. Sedanji saški kralj ga je l. 1905 ob priliki njegove stoletnice obiskal. Stotiletni Apelt je zdrav in močan, hodi prav dobro, le sluh mu je nekoliko opešal.

Voda dražja kot vino. V italijanski pokrajini Apuliji je silna suša. Voda je tam letos dražja kot vino. Vlada razdeljuje vodo, to nikakor ne zadostuje. Zdaj je naročila, da iščejo veščaki novih studencev. Ljudstvo pa kleči po cerkvah in prosi za dež.

Za kratek čas.

Nekaj malega, pikantnega. V neki restavraciji sedi mož, ki si je bil privoščil prav dobro večerjico. Ko je končal, pokliče natakario in ji ukaže, naj mu prinese še kaj malega in pikantnega. Natakario mu ponudi jedilni list, gost ni bil z ničemer zadovoljen, temveč je venomer godrnjal, da to še ni zadosti pikantno in majhno. Kar se oglasi pri sosednji mizi bas nekega debeluha: „Micka, vjemi mu muho!“

Po oporoki. „Danes so prebrali oporoko stare gospodične, kaj je dobil nečak?“ — „Kaj ga je zadela.“

V drevoredu. Hčerka: „Mati, Ti pa nisi tako dobra pestunja, kot je naša Nežka.“ Mati: „Kako to?“ Hčerkica: „Že ves popoldan se sprehajava po drevoredu gor in dol, a noben vojak se še ni pri tebi vstavil.“

Loterijske številke.

Dunaj, 9. septembra 24 4 57 48 64
Brno, 9. septembra 56 59 84 37 24

Semenj,

obnovljeni živinski in prestavljeni kramarski, bode
17. septembra t. l. v Zagorji na Pivki.

Mizarske pomočnike

sprejme takoj za stalno pohištveno in stavbeno delo

JAKOB HOMOVČ

mehanično mizarstvo v Cerknici.

Parna opekarna

Jos. Lavrenčiča v Postojni

priporoča **zidake**, vsakovrstno **strešno opeko** in **opeko za tlak** v poljubnih množinah in po nizkih cenah.

Dva ali tri dijake

meščanske šole v Postojni

se sprejme na **stanovanje, hrano in strogo nadzorstvo**. Več se izve pri g. Josipini Kraigher v Postojni.

Odvetnik

DR. ANTON ŠVIGELJ

uljudno naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 22

v prejšnjih prostorih „Zadružne zveze“.

Več dijakov

se sprejme za prihodnje šolsko leto na **dobro hrano in stanovanje ter pod strogo nadzorstvo**.

Klavir stoji na razpolago. — Več se poizve pri gospej

Josipini Lavrenčičevi

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11. I. nadstropje.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4³/₄%, od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5¹/₂% in amortizaciji najmanj 1¹/₂%, na osobni kredit po 6%.

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.